

נהמרת יצחק

בסייעתא דשמיא | בשלח תשפ"ב | גליון מס' 126

פרפראות

ויקח משה את עצמות יוסף עמו וגו', (י"ג י"ט).

איתא בפסחים (ס"ז.), שטמא מת מותר להיכנס למחנה לוויה, ולא טמא מת בלבד, אלא אפילו המת עצמו מותר, שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, עמו במחיצתו, ע"כ.

ולכאורה צריך ביאור מנא ליה שמשה לקח את העצמות עמו גם אחר כך, אפשר דכאן קאי רק על זמן יציאת מצרים, שאז משה לקח העצמות, ומי ימר שהיו עמו כל הזמן, אף כשעשו מחנות שהיה בשנה השנית אחר בניית המשכן.

ויש לבאר על פי הכלל הידוע מהגר"א, חילוק בין היכא שכתוב עמו, להיכא שכתוב אתו, שעמו פירושו שהולכים ביחד לגמרי, מה שאין כן אתו כוונתו שהולכים רק באקראי, והנה כאן לא כתיב ויקח משה את עצמות יוסף אתו, אלא כתיב עמו, ועמו פירושו שהיו ביחד, כל הזמן, דאי לאו הכי היה צריך לומר ויקח אתו.

ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה' וגו', (י"ד ד').

ונראה לבאר מה היה הידיעה של פרעה בה, דהנה יש לבאר דמתי התקיים הפסוק ואכבדה בפרעה ובכל חילו, ובפשטות זה היה בזמן קריעת ים סוף, דהנה כתיב ויאמר ה' אל משה וכו' ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעוהו וכו' ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבואו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו, הרי שבקריעת הים התקיים ואכבדה, ובפרט כששבו המים על פרעה וחילו, וכמו שכתוב שם, וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה.

והנה אחר קריעת ים סוף כתיב אז ישיר משה ובני ישראל וגו' זה אלי ואנוהו, ופירש רש"י, זה אלי, בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו וכו', הרי שבשעת קריעת הים אז היה ואכבדה, שראו כבודו יתברך.

והנה בני ישראל כשראו כבודו אמרו זה אלי ואנוהו, ואונקלוס תירגם, (הובא ברש"י), ואבני ליה מקדשא, לשון נוה, נוה שאנן, שזה בית המקדש, אם כן ראיית כבודו של הקב"ה הייתה התגלות שכינה כמו שיש בבית המקדש.

והנה עיין סוטה (מ:), דאין עונים אמן במקדש, ופירש המהרש"א שאמ"ן בגימטריא

ויהי ביום הששי לקטז לחם משנה שני העומר לאחד וגו'.

א

לקטז לחם משנה, פירש רש"י כשמדדו את לקיטתם באהליהם, מצאו כפלים שני העומר לאחד, ע"כ, ומבואר שבערב שבת ירד להם מן כפול, שיהיה גם לאכילת שבת, וזה מה שמשה אמר לנשיאי העדה שיכינו מערב שבת לשבת, וזה בעצם מה שציוה הקב"ה למשה לעיל, בריש הפרשה, רק שמשה לא אמר לבני ישראל עד אחר כך, וכדכתיב ויאמר ה' אל משה וכו' והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום, ופירש רש"י שם, וזה לשונו, והיה משנה, ליום ולמחרת, משנה, על שהיו רגילים וכו', ואומר אני אשר יביאו והיה משנה, לאחר שיביאו ימצאו משנה במדידה, על אשר ילקטו וימדו יום יום, וזהו לקטז לחם משנה, בלקיטתו היה נמצא לחם משנה, וזהו על כן הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים, נותן לכם ברכה בבית, למלאות העומר פעמים ללחם יומיים, ע"כ.

ומבואר מדברי רש"י שלקטז העומר כבכל יום, ורק כשהגיעו לביתם למדוד מצאו בו כפול, וזה היה כדי שיכינו בערב שבת לשבת, והפירוש בפסוק הוא, שיש דין והכינו על את אשר יביאו לביתם, ובבית זה נהיה והיה משנה שנכפל על אשר ילקטו יום יום, ומשמע שיש כאן דין מסוים בהכנה.

אכן עיין בעל הטורים אהא דכתיב והיה משנה, וזה לשונו, כל מעשה השבת כפול, שני כבשים, שתי ככרות, שתי נרות, זכור ושמור, ע"כ.

ובפשטות משמע מדבריו שאין כאן דין מסוים במה שכתוב והיה משנה, אלא שבא לאשמועינן הברכה של שבת שהכל כפול בו, (ועי' במדרש שוחר טוב, - הובא בדעת זקנים פרשת פינחס, על הפסוק וביום השבת, שהקב"ה אמר לשבת שכל מעשיה כפולים, שיר כפול שנאמר מזמור שיר ליום השבת, עונג כפול שנאמר וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד, עונשו כפול שנאמר מחלליה מות יומת, לחם כפול לחם משנה, לפיכ' ראוי קרבן שלך להיות כפול, עיין שם).

ולכאורה צריך ביאור במאי פליגי.

ב

איתא בביצה (ב:), דאמר רבה מאי דכתיב והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו, חול מכין לשבת, וחול מכין ליום טוב, ואין יום טוב מכין לשבת, ואין שבת מכינה ליום טוב, והיינו דרבה סבירא ליה דיש דין הזמנה (הכנה), לשבת ויום טוב, ועיין רש"י דאינו מדבר על הכנה בידיים שיאפו ויבשלו, דזה כבר כתוב בקרא בהדיא את אשר תאפו אפו וכו', ומבואר שמה שכתוב כאן הכנה בידיים קאי גם על יום טוב, שהרי יש דין שיכינו מערב יום טוב ליום טוב, אם כן צריך לומר בהכרח שמה שכתוב והיה משנה, קאי גם על יום טוב, דאי לאו הכי לא היה שייך לומר הכנה על יום טוב.

ועיין בתוספות שם, ד"ה והיה ביום השישי (בתוך דבריו), וזה לשונו, תימה דכאן משמע שהמן לא היה יורד ביום טוב, כדפירש רש"י, הששי הראוי להכנה, וזהו בחול, והא אמר ויברך ויקדש ברכו במן וקדשו במן (וכן פירש רש"י על התורה שם), שבשבת לא היה יורד מן, אבל ביום טוב היה יורד, ויש לומר דמדרשים חלוקין, כדאיתא במדרש

תשעים ואחד, שזה הגימטריא של השם כמו שהוא נכתב (26), ביחד עם כמו שהוא נקרא (65), דשניהם יחד הם (91), גימטריא אמ"ן, עיין שם.

והנה ידוע ששמותיו של הקב"ה, היינו של הקב"ה שיש בעולם.

ואם כן יש לומר שההתגלות שראו בקריעת ים סוף, היה בבחינת שם הוי"ה בקריאתו ובכתיבתו, וזוה **אכבדה בפרעה ובכל חילו**, ואם כן יש לפרש שזה מה שכתוב כאן **וידעו מצרים כי אני ה' כ"י אני**, בגימטריא תשעים ואחד, פירוש דאז ידעו כולם ויראו התגלות של שם הוי"ה בבחינה של צ"א, שזה התגלות כמו שהייתה בבית המקדש, ודו"ק.

וידעו מצרים כי אני ה' וגו' (י"ד ד').

ולכאורה צריך ביאור איזה תועלת יש בזה שמצרים ידעו **כי אני ה'.**

ונראה שיש לבאר, דהא פרעה כפר בשם הוי"ה, (כמבואר בספרים), שאמר (לעיל ה' ב'), **מי הוי"ה אשר אשמע בקלו**, ורק הכיר בשם אלקים.

והנה עיין מה שכתבו בשם ר' שמשון מאסטרפאלי, בפרשה זו⁽¹⁾, שיש שבעים ואחד אומות, וכל אחד יש לו שר בשם אלקים, (של חמשה אותיות), וחמשה פעמים שבעים ואחד, (שזה הכוחות של השבעים), הם בגימטריא פרע"ה, (והיינו שפרעה כולל בתוכו כל השבעים ואחד שרים של האומות).

והנה יש לומר שביטול שמות וכוחות אלו הוא על ידי שם הוי"ה, שהנהגה של שם הוי"ה מבטל כוחות הדין של אלקים, והנה שם הוי"ה הוא בגימטריא עשרים ושש, והנה אם מונין מאחד עד עשרים ושש, $(1+2+3+4+5+6+...+26)$ ⁽²⁾, גימטריא שלוש מאות חמישים ואחד, ועוד ארבע אותיות הוי"ה, ביחד גימטריא פרע"ה (355).

ואם כן יש לומר שזה התועלת של **וידעו מצרים כי אני הוי"ה**, שבזה יבטל כל כוחות הדין של פרע"ה, על ידי שם הוי"ה, ודו"ק.

(1) הובא בליקוטי נ"י פר' בא.

(2) עי' תוס' מנחות ובפסקי שם.

(מכילתא בשלח), **שבת לא יהיה לרבות יום הכפורים לא יהיה בו** לרבות יום טוב שלא היה יורד בהן מן, ע"כ.

אכן ברש"י לפנינו לקמן דכתיב **וביום השביעי שבת לא יהיה בו**, כתב **וביום השביעי שבת**, (ולכאורה שביעי ושבת, זה כפילות הלשון), שבת הוא, המן לא יהיה בו, ולא בא הכתוב אלא לרבות יום הכפורים וימים טובים, ע"כ, הרי נקט (כמו שפירש רבה בביצה), שגם ביום הכיפורים וימים טובים לא ירד בהם המן, וממילא שפיר שייך לרבות דין הכנה גם לערב יום טוב.

והנה היה אפשר לומר שבזה פליגי רש"י ובעל הטורים, שרש"י מפרש פרשה זו כהך מדרשות שגם ביום טוב לא היה יורד המן, אם כן אין זה דין מיוחד בשבת, אבל הבעל הטורים מפרש כהך מדרש שרק בשבת לא ירד המן, וממילא מפרש **משנה** שהכל של שבת כפול הוא, ועי'.

ג

איתא בשבת (ק"ז:), אמר ר' אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות דכתיב **לחם משנה**, ומבואר כאן הדין שצריך שתי חלות לסעודת שבת, והטעם לזה הוא מפני שבמדבר ירד לבני ישראל לחם משנה לכבוד שבת, וזכר לזה צריך שתי חלות.

והנה לכאורה לפי זה יוצא שיהיה נפקא מינה בין הנך דרשות אי ירד מן ביום טוב או לא, דאם נקטינן שלא ירד מן, אז גם ביום טוב יהא הדין שצריך לחם משנה, אבל אי נקטינן כהמדרש שרק בשבת לא ירד המן, אם כן אין ביום טוב דין לחם משנה, ופשוט.

ועיין ברא"ש פרק ערבי פסחים (סימן ל'), וזה לשונו, אבל בשאר ימים טובים בצעינן אתרתי ריפתא שלימתא, דאמר רבי אבא חייב אדם לבצוע על שתי ככרות בשבת מאי טעמא לקטו לחם משנה כתיב, ומפרשי רבנן דבימים טובים בעינן על שתי ככרות כמו בשבת, דעיקר חיובא בשבת, משום דלא נחית מן בשבת, אלא הוה נחית בערב ששבת זוגי זוגי, ובימים טובים נמי לא נחית, אלא הוה נחית בערב יום טוב וכו', עיין שם, וכן פסק הרמב"ם, והובא במשנה ברורה (סימן רע"ד), עיין שם.

והנה עיין בשו"ת בנין שלמה (סימן י"ט), שהביא קושיא מהנודע ביהודה, שמה שנקטינן שלא ירד מן ביום טוב, ומשום הכי צריך לחם משנה גם ביום טוב, אם כן כששבת ויום טוב סמוכים אהדדי, הרי שבערב שבת (או ערב יום טוב), ירד מן לשלושה ימים, ואם כן בשבת ויום טוב הסמוכים יצטרך שיהיו לו שלוש ככרות, זכר לנס שהיה כששבת ויום טוב היו סמוכים, וצריך עיון, עיין שם.

והנה עיין מה שכתב הרמב"ם בהלכות שבת (פרק ל' הלכה ט'), חייב אדם לאכול שלוש סעודות בשבת וכו' וצריך כל סעודה לבצוע על שתי ככרות וכן בימים טובים, ע"כ, ולכאורה הפירוש שעל כל סעודה של שבת ויום טוב, צריך לבצוע על שתי ככרות, ומשום שלא ירד בהם מן, (גם ביום טוב).

והנה מה שכתב חייב אדם לאכול שלוש סעודות בשבת, ומשמע שרק בשבת יש הלכה זו ולא ביום טוב, וצריך ביאור אמאי לא צריך ביום טוב גם שלוש סעודות, דהא חיוב שלוש סעודות ילפינן מפרשת המן, ואם כן ששלוש סעודות הוא משום המן, אם כן גם ביום טוב יצטרכו לאכול סעודה שלישית, ועיין ברבינו מנוח הלכות חמץ ומצה (פרק א'), שהקשה כן, ועיין שם מה שתירץ, שיש שני פסוקים, וצריך ביאור.

ד

תו אמרו בשבת שם, אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקט תרתי (פירש רש"י, ואוחזן בידו), ובצע חדא, אמר **לקטו** כתיב, (פירש רש"י, דמשמע אחיזה, אבל בציעה לא כתיב **משנה**) רבי זירא הוה בצע אכולה שירותיה, (פירש רש"י פרוסה גדולה, ודי לו בה לאותה סעודה, ולכבוד שבת, ונראה כמחבב סעודת שבת להתחזק ולאכול הרבה), ע"כ.

אלקי אבי וארמנהו, (ט"ו ב').

אלקי אבי וארמנהו, תירגם אונקלוס אלקי דאבתי ואפלח קדמוהי.

הנה מה שתירגם אונקלוס וארמנהו, ואפלח קדמוהי, (שאעבוד לפניו), נראה, דהא מה שהזכירו בני ישראל אלקי אבי, הוא משום דהקב"ה כבר אמר לבני ישראל במצרים, על ידי משה, שהוא אלקי אבותיכם, וכמו שכתוב שם **כה תאמר לבני ישראל ה' אלקי אבותיכם** וגו' **שלחני אליכם**, והיינו שגאל אותם בזכות האבות, וכן כתיב ריש פרשת וארא, **וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא'ל שד'י** וגו' **וגם הקמותי את בריתי אתם** וגו', שזכות הגאולה היא מה שהבטיח לאבות.

והנה אצל אברהם כתיב **וירא ה' אל אברם ויאמר אליו אני אל שד'י התהלך לפני וגו' ואתנה בריתי וגו'**, ועיין רש"י שם שזה ברית זה הוא הבטחת הארץ להורישה לו, עיין שם, והנה אונקלוס תירגם **התהלך לפני**, פלח קדמי, (שתעבוד לפני), הרי שהבטחת הגאולה היא על ידי שהקב"ה אמר לאברהם פלח קדמי, ופירש רש"י הדבק בעבודתי, והיינו על ידי פלחין קדמוהי יהיה הגאולה.

אם כן יש לומר שזה מה שבני ישראל אמרו בשירת הים, מכיון שהגאולה הייתה בזכות אברהם שהתהלך לפני ה', ממילא אמרו גם כן **אלקי אבי** פירוש שהוא אברהם, שגם אנו נפלח קדמוהי, פירוש שנדבק בעבודתו, ועל ידי זה **וארמנהו**, ודו"ק.

ויקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל ועל נסתם את ה', (י"ז ז').

ולכאורה קשה רישא דקרא על סיפיה, דפתח **ויקרא שם המקום מסה ומריבה**, ומשמע שקודם היה **מסה** ורק אחר כך **מריבה**, אך מיד אחר כך ממשיך הפסוק **על ריב בני ישראל ועל נסתם את ה'**, ומשמע שקודם היה **ריב**, ורק אחר כך ניסו את ה', ומשמע בהיפך.

והנה כתיב בהמשך **ויבא עמלק**, ופירש רש"י סמך פרשה זו (של עמלק), למקרא זה (של מסה ומריבה), לומר, תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם, ואתם אומרים **היש ה' בקרבנו אם אין**, ע"כ, ומבואר שמה שעמלק בא להלחם עם ישראל היה כעונש על חטא מסה ומריבה,

אכן הרשב"א בחידשיו, דרך אחרת לו בסוגיא זו, (שאינה מחוורת בעיניו פירוש רש"י), אלא הכי פירושו ר' זירא בצע אכולהו ככרות דמנחי קמיה, עיין שם, ולכאורה צריך ביאור במאי פליגי.

והנה הרמב"ם והשולחן ערוך פסקו כדעת רש"י שאף שצריך לאחוז שתי חלות בשעת הברכה, מכל מקום אינו צריך לבצוע אלא על אחד, וכן מצוה לבצוע פרוסה גדולה.

אכן יש אחרונים שפסקו כהרשב"א, עיין במשנה ברורה (סימן רע"ד ס"ק ד'), שהביא מהרש"ל ושל"ה שנהגו לחתוך שתיים כדעת הרשב"א, וכן הסכים הגר"א וכו', עיין שם. ודעת הגר"א עיין מעשה רב (אות קכ"ב), וזה לשונו, ובצוע על שתי חלות שלימות, דהיינו חותך שתייהן ביחד, וכן כל סעודה, וכן ביום טוב, כדעת הרשב"א ז"ל, נמצא לכל השבת כולו ששה חלות, ומכוון על פי הזוהר, (אות קכ"ג), ופעם אחד היו מונחים לפניו כמה חלות ובצוע את כולן, ע"כ.

והנה מה שכתב שם, שמכוון על פי הזוהר, היינו דעיין מה שכתב האריז"ל (הובא בבאר היטב סימן רע"ד ס"ק ב'), שצריך לבצוע שתיים עשרה חלות בכל סעודה, והטעם הוא משום דצריך י"ב חלות כמו שהיה בלחם הפנים, אכן האריז"ל עצמו (בזמירות שכתב לשבת), כתב, יגלי לן טעמי דתריסר נהמי, פירוש שאינו יודע הטעם ל"ב חלות, אכן הגר"א סבירא ליה שאין כאן קושיא דאף לפי הזוהר צריך רק שש חלות, (עיין ביאור הגר"א תיקוני זוהר, צ"ד:), ומה שכתב הזוהר י"ב ח', היינו שתיים עשרה חצאין, דהרי בכל סעודה של שבת צריך לחם משנה, שהם שתי חלות, (וכדעת הרשב"א), שצריך לבצוע את שתי החלות, יוצא שאם פותח בליל שבת שתי חלות יש לו ארבע חצאין, שנים שראו קודם (דאיתגליא), ושתיים שראו רק אחר הבציעה (באיתכסייא), וכן יש עוד שתיים שהם ארבע בסעודת היום של שבת, ועוד שתיים שהם ארבע בשבת, דסעודה שלישית, אם כן יש כאן שתיים עשרה חצאין, וזה ה"ב ח' של שבת.

ה

נפסק בשולחן ערוך (אורח חיים סימן רצ"א סעיף ג'), שבסעודה שלישית צריך לבצוע על שתי ככרות, וכתב הרמ"א בהג"ה לפחות לא יהיה לו בסעודה שלישית פחות מככר אחד שלם וכו', עיין שם.

והנה מקור הדין שדי בככר אחד בסעודה שלישית, הובא בטור שם (סימן רצ"א), וזה לשונו, ואיתא בירושלמי במכילתא¹ דבסעודה שלישית צריך לפחות ככר אחד שלם, משום דביום שישי ירד לכל אחד שני עומרים, ומכל עומר עשו שתי ככרות, הרי ארבע לשני עומרים, אכל אחד בערב שבת (ביום שישי), ואחד בליל שבת (סעודה ראשונה), ואחד בבקר (סעודה שניה), הרי נשאר לו אחד שלם לסעודה שלישית, והרי שמשפיק רק בכיכר אחד, אחר שזה מה שהיה במדבר, ע"כ.

אכן לפי זה קשה על מה שכתב הרשב"א, שצריך לבצוע כל סעודה על שתי חלות, ואם כן רק לסעודות שבת צריכים שש חלות, (חוץ ממה שאכלו בערב שבת).

והנה יש לומר שאין זה קושיא, דיש לומר שמה שאנו עושים זכר למן, אינו מוכרח שכך היה במדבר, דהרי אז לא היו צריכים לעשות זכר, שהיה להם המן עצמו, אכן לכאורה זה תלוי אם לחם משנה הוא מן התורה, או מדרבנן, דדעת הט"ז (אורח חיים סימן תרע"ח), שלחם משנה הוא מן התורה, אבל דעת המגן אברהם (סימן רנ"ד ס"ק כ"ג), שאינו אלא מדרבנן, עיין שם, ואם כן תינח לפי דעת המגן אברהם, יש לומר שבמדבר לא קיימו עדיין לחם משנה, אך לפי דעת הט"ז שלחם משנה הוא מדאורייתא, אם לא היה להם רק ארבע ככרות, איך קיימו דין לחם משנה במדבר.

וכן הוא בבעל הטורים, וזה לשונו, בשביל שאמרו **היש ה' בקרבנו אם אין**, בא עליהם עמלק, ע"כ.

והנה בסוף פרשת עמלק, אחר שנלחמו עמם, כתיב **ויחלוש יהושע את עמלק וגו'**, שהיה נס, ומשום שהיה נס בנה משה מזבח, וכמו שכתוב **ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי**, ופירש רש"י שהקב"ה עשה לנו כאן נס גדול, ע"כ, ומשמע שבזה שהלכו ונלחמו עם עמלק, שבא מחמת שניסו את ה', פירוש ששבו בתשובה על מה שניסו, ומשום הכי עשה להם הקב"ה נס, כנגד הנסיון, וזה **ה' נסי**, שזה נס לטובה.

אך לכאורה צריך ביאור, דהיה כאן שני דברים, **מסה, ומריבה**, ואמאי תיקנו במלחמת עמלק רק בחינת החטא של מה שניסו את ה'.

אכן אם נדקדק בפסוק בריש הפרשה, נראה, שהריב היה עם משה, והנסיון היה כלפי הקב"ה, דכתיב, **וירב העם עם משה וכו' ויאמר להם משה מה תריבון עמדי מה תנסון את ה'**.

ולפי זה לא היה כאן שני דברים, דעיקר חטאם היה על מה שניסו את ה', וכמו שפירש רש"י, **מה תנסון**, לומר היוכל לתת מים בארץ ציה, ע"כ, אך האופן שרצו לנסותו היה על ידי שרבו עם משה, אבל אין זה עיקר החטא, רק הוא היכי תימצא איך יכלו לנסות את ה'.

ואם כן מובן שפיר שהחטא היה רק הנסיון, וממילא העונש של ביאת עמלק היה על פרט זה, וכשגברו על עמלק תיקנו בחינת החטא על מה שניסו את ה', והיינו שעכשיו **ה' נסי**, וזה מה שאמר משה כשקרא שם המקום, דשם המקום הוא **מסה** שזה העיקר **ומריבה**, והסיבה שעל ידי שהיה ריב התגלה שרצו לנסות את ה'.

אכן עיין בפירוש רבותינו בעל התוספות כאן, ד"ה שני העומר, שהביא מדרש, וזה לשונו, איתא התם **ראו כי ה' נתן לכם השבת וגו'**, אמר ר' יצחק וכו' ראו הנס שבכל יום היה יורד לישראל מן פרידה אחת, ובשבת שתי פרידות, פירוש כפולות, כלומר שכל סעודה שיורדת בשביל שבת יורדת כפולה בלחמה, וכך היו עושין, ביום הששי שחרית היו עושין מחצי העומר לחם אחד, וכשבאין לאפית העומר וכו' בשביל שבת היה כל חצי העומר נכפל לשני לחמים, הרי לך ששה לחמים מעומר וחצי, ובכל השלשה סעודות היו אוכלין שני לחמים, כי דרך לאכול בשבת יותר מסעודות של חול מפני נשמה יתירה. ולפי זה תמצא שהיה להם בשבת במנחה שני ככרות, והילכך יש לנהוג לבצוע משני ככרות גם במנחה, ע"כ.

ומבואר שיש כאן מדרשות חלוקות, כמה לחמים היו להם במדבר בשבת, אי ארבע או שש, ודעת הרשב"א (והגר"א), הוא כהך מדרש שהביאו רבותינו בעלי התוספות.

ו

ונראה שהמחלוקת תלויה באיך מפרשים הא דכתיב **והיה משנה**, האם הוא דין בהכנה, כפירוש רש"י, או שזה ברכה בפני עצמה שהכל בשבת כפול, וכפירוש הבעל הטורים, ובעצם יש לומר שזה כמו מה שהביאו הבעלי התוספות, שהמן עצמו נכפל, וזה הפירוש **משנה**.

ובזה נראה שיש לבאר אי ירד מן ביום טוב, דלפי רש"י שזה דין בהכנה, צריך לומר שלא ירד להם מן ביום טוב, אכן לפי דעת הרשב"א יש לומר דאף אי נימא שלא ירד מן ביום טוב, מכל מקום הך ברכה, שהכל נכפל, לא היה בעומר של יום טוב, רק בעומר של שבת, ואם כן רק בשבת יש קדשו וברכו במן, ואין כאן מדרשות חלוקות, דאף אי לא ירד, מכל מקום אין כאן ברכה, ודו"ק.

ובזה יש ליישב קושיית רבינו מנוח, אמאי אין צריך סעודה שלישית ביום טוב, דלפי דעת הרשב"א כל הדין שלוש סעודות הוא משום הברכה שהיה כפול, וברכה זו לא היה ביום טוב, מה שאין כן דין לחם משנה הוא מחמת שלא ירד המן ביום טוב, וזה שפיר שייך גם ביום טוב.

אכן לפי זה יש לציין מה שכתב הגר"א בהלכות יום טוב (סימן תקכ"ט), שצריך לחם משנה ביום טוב, יש לומר שזה דווקא לבצוע אבל לא לחתוך, ועיין ביאור הגר"א שם, ומדיוק מה שציין לתוספות ביצה (ב:), ודו"ק.

ובזה נראה שיש ליישב גם קושיית הנודע ביהודה, אמאי אין צריך שלושה לחמים בשבת ויום טוב הסמוכים זה לזה, דהנה לפי הרשב"א יש לומר דכל הדין של לחם משנה ביום טוב, הוא מפני שלא ירד המן, וזה הוא מראה במה שיש לו לחם משנה, מה שאין כן בשבת הדין הוא מדין שבת, שיש בו ברכה באוכל שהכל כפול, וזה דין אחר, ואין כאן שום שייכות לשלושה לחמים, דכל יום הוא סיבת חיוב בפני עצמו, ודו"ק.

וגם לפי דעת רש"י יש לומר שהוא מדין הכנה, שצריך להכין סעודת שבת, והנה בזה שיש דין לחם משנה הוא מראה שהכין סעודת שבת, וכן ביום טוב בלחם משנה הוא מראה שהכין לסעודת יום טוב, ואם כן אין שום טעם וסיבה שיהא שלוש חלות בשבת או ביום טוב, דהרי אינו מראה שום הכנה בזה שיש יותר חלות לסעודה, ודו"ק².

(2) והנה לגבי מש"כ האריז"ל יגלי לן טעמי דתריסר נהמי, אפשר שזה גופא מש"כ הגר"א, שיש כאן י"ב חצאין, וכמו שכת' בסוד שנים שהם ד', דהא תריסר נהמי הם כנגד לחם הפנים, דשם היה שש המערכת, שבשבת הכל היה כפול, רק במשכן הכל היה בגלוי, ומה שזה י"ב חצאין גופא זה הטעם של י"ב חלות של לחם הפנים, ודו"ק.